

rels werden vastgehouden, en liep de rat zoo met haren last naar de plaats, waar zij dien wilde brengen.

G. te A.

Physalis.

Aan den Heer A. C. Loffelt te den Haag.

Voor eenige jaren geleden zaaide ik hier op hooge droge zandgrond in een zeer warm gedeelte van den tuin, de door den heer van Tubergen te Haarlem in zijn zaad-catalogus bijzonder aanbevolen *Physalis peruviana*. De planten groeiden welig, de vruchten werden rijp, maar het gebruik er van was eene teleurstelling. Zoo versch geplukt of volgens den catalogus, op brandewijn, — velen waren 't er over eens, dat er „niets aan” was. Ik hoorde meer, dat ze door Hollanders in Italië zeer gewaardeerd werden. Kan het koeler klimaat oorzaak zijn, dat ze hier niet smakelijk worden? De heer Van Tubergen ontvangt waarschijnlijk dit zaad toch ook uit 't zuiden. Wat warmte betreft, kon de plant 't moeilijker beter hebben dan hier; in de open lucht ten minste. Bij mij werd de uitgegroeide kelk van deze „cerise en chemise” echter niet rood, maar bleef geelachtig-grijs. Gaarne zoude ik nog eens proeven nemen met deze aardige plant, indien er kans was op gunstiger resultaat. Ze zaait zich gaarne zelf voort, na twee jaar kwam er nog hier en daar een plantje op.

Kan het Emma en Beatrix misschien iets helpen om vogeltjes te leeren kennen, afgaande op hun geluid, indien ik haar medeel, hetgeen ik eens in Duitschland hoorde van den gewonen vink, wiens liedje of slag men daar vertolkte met „Ich, ich-ich-ich-ich-ich bin ein Brautigam”! de rhytmus van het vinkenliedje stemt wel met deze woorden.

Mejuffrouw R.

Paling als middel tegen dronkenschap. Overlevering of waarheid?

In de Jordaan, een der werkmanswijken in Amsterdam, vermaard door het type „Pietje Puck,” die „zijn maal met leuningthee op de een of andere sluis doet, die het mooiste duiveplaat van de heele Leidsche buurt heeft, en die geen klare lust, hetwelk zijn ongeluk wordt genoemd,” en waar men meer liefhebberij voor Neerlandsch fauna en flora aantreft, dan men wel zou denken, getuige de vele volle bloemschuiten, die er in den zomer hun lading kwijtraken, hoorde ik het volgende:

Als daar de een of andere „Swarte Kardoes” (het vrouwen-type) op allerlei wijzen haar overredingskracht heeft uitgeput, om haar „Puckie” van al te groote liefhebberij voor sterken drank te genezen, is er nog één, laatste middel. Ze neemt een levende paling en laat die in jenever zich dood spartelen. Deze vloeistof — zonder de paling — geeft ze haar man te drinken, die daardoor met afkeer voor Schiedam wordt vervuld, of er aan bezwijkt.

Kan iemand hieromtrent inlichtingen verschaffen?

ZIE DEEL VI bl. 118

Nog iets uit de Jordaan. De liefhebberij voor de Neerlandsche fauna uit zich onder meer in 't gebruik van groote hoeveelheden mosselen, zoowel rauw als gaar. Er wordt gezegd, dat daarin een enkele maal „de krab” voorkomt. Het moet een klein diertje zijn, misschien een parasiet van de mossel, dat zich in de keel van de mosseleter zou vasthechten en een gevaarlijke zwelling zou veroorzaken. ZIE BLZ 182

Wat is hiervan aan? PINNOTHERES PISUM

ZIE DEEL VI bl. 118

B. te A.

De tweeslachtige *Lychnis diurna*.

„Hé, behoort de Dag-koekoeksbloem ook tot de tweeslachtigen; ik herinner mij niet, dit gelezen te hebben!” zoo sprak ik tot mij zelve, toen in een bloempje van *Lychnis diurna*, in de onmiddellijke omgeving van Den Haag gevonden, door mij behalve het tiental meeldraden nog een gezwollen lichaampje werd aangetroffen, waarin ik een vruchtbeginsel meende te ontdekken. De plant, die zulke bloemen droeg, ging natuurlijk mede naar huis. Het beknopt leerboek der Plantkunde van Dr. H. Bos er de „Plantenschat” van F. J. van Uildriks en Dr. Vitus Bruinsma werden nageslagen, maar in geen der beide uitgaven wordt

van voorkomende tweeslachtigheid van *Lychnis diurna* gewag gemaakt.

Mij van de gedane vondst geene juiste verklaring kunnende geven, besloot ik mij tot den heer Vitus Bruinsma te wenden, die zoo welwillend was mij terstond het volgende te antwoorden:

„Het lijkt ook mij toe, dat het gezonden bloempje van *Lychnis diurna* wel degelijk meeldraden en stamper bevat. Wij hadden zoo iets nooit opgemerkt en er daarom in ons boekje geen melding van gemaakt. Ook weet ik niet, dat door anderen tweeslachtige bloemen van *L. d.* gevonden zijn. Maar volkomen nieuw is uwe waarneming toch niet, want Kerner von Marilaun zegt in zijn Pflanzenleben (deel II, blz. 274), dat men zoowel van *Lychnis vespertina* als van *L. diurna* nu en dan enkele tweeslachtige bloemen aantreft.”

De heer Vitus Bruinsma ried mij verder, om het geval nog eens nauwkeurig na te gaan — daarbij eenige aanwijzingen voegende als leidraad voor het onderzoek — en om van mijne bevinding eene mededeeling te doen aan *De Levende Natuur*, waarna spoedig blijken zoude, of de aanwezigheid van de tweeslachtige *Lychnis diurna* in ons land al of niet tot de zeldzaamheden behoort. Dezen raad heb ik getracht zoo goed mogelijk op te volgen, hopende dat dit uit het onderstaande blijken moge:

Eenmaal de aandacht op het geval gevestigd zijnde, valt het onderscheid tusschen de *tweehuizige* en de *tweeslachtige* *L. d.* terstond in het oog, omdat de helmknoppen, waarmede de keel der bloem gevuld is en die zelfs daarboven uitkijken, vaalpaars van kleur zijn en stuifmeel in zulk een overvloed ontlasten, dat de plaat der bloembladeren daarmee bestoven wordt. De donkere kleur der helmknoppen draagt niet bij tot verhooging van de schoonheid der bloem, want, terwijl de *tweehuizige* het op de keel staande witte bijkroontje met de lichtgele helmknopjes resp. de witte stijlen zoo mooi tegen het rose der bloembladeren uitkomt, valt het bijkroontje der *tweeslachtige* wegens de donkere kleur der helmknoppen en wegens het verlies zijner witheid als gevolg van het vrijgekomen pollen bijna niet in het oog.

Bij nadere beschouwing en vergelijking blijkt, dat de helmknopjes en -draden van de tweeslachtige bloem forscher gebouwd zijn dan van hare tweehuizige nabestaande.

Geen enkele onderzochte plant met tweeslachtige bloemen droeg tevens eenslachtige. Daarentegen heb ik wel planten met enkel mannelijke bloemen aangetroffen, voorzien van meeldraden, in bouw en kleur overeenkomende met de meeldraden der *tweeslachtige* bloem.

Wat de kelk der tweeslachtige betreft, heeft deze, evenals de vrouwelijk eenhuizige, waarschijnlijk om dezelfde reden, een meer buikigen vorm dan de meeldraadplant van laatstgenoemde. Intusschen kon bij geen enkel exemplaar, als bewijs, dat de eierstok in vrucht veranderd was, zwelling van den eierstok worden waargenomen.

In kleur van kroonbladeren en ontwikkeling der planten is tusschen de twee soorten geen verschil door mij opgemerkt. Bij beiden komen lichter of donker gekleurde bloemen en meer of minder forscher gebouwde planten voor.

De stijlen zijn slechts weinig ontwikkeld en bestaan uit een 5-tal, met het ongewapende oog moeilijker te tellen, korte, fijne, gepunte draden. Een enkele maal is evenwel een stamper met 7 stijltjes door mij gevonden.

Nog dient te worden medegedeeld, dat de helmknoppen reeds tot rijpheid schijnen gekomen te zijn, terwijl de bloem nog in knop is en eindelijk dat mijne vindplaatsen zijn de z.g. Bezuidenhoutsche en Wassenaarsche achterwegen, alsmede tusschen het hakhout langs den grintweg, die uitgaande van het Haagsche bosch, loodrecht staat op den ingang tot het buitengoed „Clingendaal”. Op deze plaatsen zijn de besproken planten geen zeldzaamheid.

Indien — zoo schrijft Dr. Vitus Bruinsma mij — blijken mocht, dat de aanwezigheid der tweeslachtige *Lychnis diurna* in ons land niet bekend was, dan hebt gij eene aardige ontdekking gedaan. In dit geval heb ik geluk gehad, want zulk een buitenkansje zal niet iederen beginnening, die in zijne vrije oogenblikken in planten liefheeft, zoo licht te beurt vallen.

Den Haag.

J. G. HUBNER.

Kwartelkoning en Nicandra.

In een Duitsch tijdschrift las ik voor eenige dagen de vogelnaam: „Wiesenknarre,” „Weideratel.” Die naam trof me, daar ik de vorige zomer een paar eieren van genoemde

vogel, de kwartelkoning, *Kallus crex*, present kreeg. Ze waren gevonden in een hooiland nabij Groningen, op de klei. Aardig vond ik de naam Wiesenknarre, omdat hij hier „peersneers” genoemd wordt, een naam, die vrij goed het krakerig geluid weergeeft. Voor niet-Groningers voeg ik er nog bij, dat „peersneers” synoniem is met: „achterste van een paard.”

Men krijgt hem evenmin als de kwartel overdag te zien. Na zonsondergang tot middernacht heb ik hem echter

Vruchten van *Nicandra physaloides*.

dikwijls gehoord. Komt de „peersneers” veel in ons land voor, of is 't een zeldzame vogel?

Tegelijk met een ei van de kwartelkoning ontvangt u een takje met zaaddoozen van *Nicandra Physaloides* (Nederlandsche naam?) Daar deze plant overal als z. z. z. geboekt staat, is 't misschien van belang te vermelden, dat dit zaad afkomstig is van een plant nabij Ommerschans. Zoo'n tak met zaaddoozen is heel mooi, de sierlijk gevormde kelk blijft de zaaddoozen beschermen.

A.

B.

„Voorbarige Vlinders.”

Naar aanleiding van het opstel: „Een paar voorbarige vlinders,” hetwelk in een vorige aflevering voorkomt, kan ik u het volgende meedeelen, wat waarschijnlijk nog wel de vermelding waard is:

Toen ik den 4e December 1898 op het landgoed „Mariëndaal” bij Arnhem wandelde, met eenen vriend, zag deze, onder eene heidestruik, een ♀ exemplaar van *Rhodocera rhamnii*. We namen het dier, dat meer dood dan levend scheen, mede naar huis, waar het weer een beetje opfleurde. Den volgende morgen zette ik het in een fleschje op eene vensterbank, waar het tot begin Januari gestaan heeft. Scheen de zon, dan kroop of fladderde het, anders lag het verstijfd. Later heb ik het in den kelder gezet. Daar was het steeds in eenen staat van verdooving. Alleen als men het aanvatte en er op ademde, begon het zich weer te bewegen. 25 Febr. leefde het nog; het kon zich toen nog even bewegen. Toen ik echter hedenmorgen keek, was het dood. De vlinder heeft dus bijna 3 maanden geheel zonder voedsel geleefd.

T. B.

Uwe mededeeling berust op een misverstand of beter gezegd op eene verkeerde voorstelling uwerzijds van het overwinteren van vlinders en van insecten in 't algemeen.

Uw slotzin: „Deze vlinder (*Rhodocera rhamnii*) heeft dus bijna 3 maanden geheel zonder voedsel geleefd” heeft geen goeden grond, want alle vlinders, die overwinteren als volkomen insect, zooals het Citroentje in kwestie, leven bij ons 5 à 6 maanden zonder eenig voedsel te gebruiken. Iets anders; is of was uw vlinder wel werkelijk dood? en niet slechts opnieuw verstijfd door de invallende vorst? Mogelijk is 't, dat het diertje werkelijk gestorven is, maar maar dan bij gebrek aan vochtigheid, en stellig niet van honger, zooals u schijnt te meenen.

De vlinders van Mevrouw Dudok van Heel waren werkelijk voorbarig, net als honderden andere in den laatsten winter, doordat ze vliegen gingen; de uwe volstrekt niet, die bleef, heel verstandig, immers rustig en behoorlijk, door verstijving beschut, onder haar struikje de lente afwachten; wellicht op 't zelfde plekje, waar ze zich in October had neergezet. Opmerkelijk in uw mededeeling is alleen, dat u den overwinterenden vlinder hebt bespeurd, dat pleit voor uw oog en uw kennis van 't diertje, als het toeval hier niet de eenige is, die een pluimpje verdient. De mimicry van een overwinterende *Rhodocera* is anders treffend.

Laat u door dezen flater niet weerhouden, goed uit te kijken en meld ons gerust alles wat u het melden waard schijnt. Met schade en schande wordt men wijs, vooral op 't gebied van natuurkennis, en de schade bedraagt voor u gelukkig maar een postzegelwaarde, en de schande is er in 't geheel niet, want ieder die aan „De Levende Natuur” doet, begaat wel eens een fout in de waarneming of redeneering; ik net zoo goed als gij en anderen.

Want, daar, juist nu ik even ophoud met 't schrijven van dezen brief, om een paar andere open te breken, die de meid mij op mijn kamer brengt, lees ik van twee andere hoogere burgerscholars en een gymnasiast, die mij warempel bijna dezelfde mededeeling doen als gij; troost u daarmee. H.

Een kat, die mollen en spitsmuizen vangt.

In *Eigen Haard* van 26 Nov. 1898, no. 48, lees ik:

„In het tijdschrift *Chasse et Pêche* deelt de heer C. Wendelen mede, dat eene kat, die hij heeft, jacht maakt op mollen. Evenals de kat uit het versje, zat zij „uren lang gedoken” om op eene mol te loeren, die haar gangen groef onder een grasperk. Toen de mol zich even vertoonde, kreeg de kat haar te pakken en speelde met haar alsof het eene muis was. Hiervan maakte de mol gebruik om onder den grond te ontsnappen. Sedert dien tijd past de kat beter op en doodt de mollen onmiddellijk nadat zij ze gevangen heeft.”

Dat geeft mij aanleiding om mede te deelen, dat een mijner familieleden, te Apeldoorn woonachtig, ook eene kat bezit, die mollen, en zelfs spitsmuizen vangt. De eerste mol werd nog levend in huis gedragen, en daar begon poeslief mee te spelen. De mol vloog natuurlijk, door de poes vervolgd, overal heen en kwam zelfs ten slotte terecht in een openstaand kastje op lage pootjes, om zich achter het huisraad te verschuilen, waaruit de mol door een der bewoners verwijderd werd en in vrijheid gebracht.

Een tweede mol werd door de kat half opgegeten, maar scheen haar niet te smaken. Geen wonder, want mollen